FOKUS

SKRIV SANGTEKSTENE I LØKKESKRIFT

LESEKURS C: ORTOGRAFI

Elementer fra Fokus A og B

Hovedvekt på Fokus C-F

Toril Karstad

Fokus er utviklet ved
hjelp av Extra-midler.

Omslagsbilde:
Melissa Adéle Popkema

Fokus © Toril Karstad Kreativ Læring

Innhold temaer

s. 4. 01: Bokstavformer Y/y
s. 5. 02: Bokstavformer Æ/æ
s. 6. 03: Bokstavformer Ø/ø
s. 7. 04: Bokstavformer Å/å
s. 8. 05: Bokstavform b
s. 9. 06: Bokstavform d
s. 10. 07: Stemt–ustemt-par V og F
s. 11. 08: Stemt–ustemt-par D og T
s. 12. 09: Stemt–ustemt-par B og P
s. 13. 10: Stemt–ustemt-par G og K
s. 14. 11: Minimale-par ʃ-lyd og ç-lyd
s. 15. 12: M i slutten av ord
s. 16. 13: Småord
s. 17. 14: J-lyd med HJ
s. 18. 15: J-lyd med GJ
s. 19. 16: J-lyd med G
s. 20. 17: J-lyd med LJ
s. 21. 18: V-lyd med HV
s. 22. 19: Stum V
s. 23. 20: Stum T
s. 24. 21: Stum D
s. 25. 22: Stum G
s. 26. 23: Kort å-lyd med O
s. 27. 24: Kort å-lyd med Å
s. 28. 25: Kort æ-lyd med E eller Æ
s. 29. 26: Kort o-lyd med U
s. 30. 27: Kort o-lyd med O
s. 31. 28: Lang æ-lyd med Æ
s. 32. 29: Lang æ-lyd med E
s. 33. 30: Lang æ-lyd med E eller Æ
s. 34. 31: Lang å-lyd med O

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Bokstaven Y og y-vers

Den store Y-en går tur til byen
med to skrå linjer vendt opp mot skyen.
Den styrer rundt på et loddrett bein.
Men ser den J, er'ke fyren sein.
Han roper: "Fy! Hold deg unna vei'n!"

Den lille y-en har to skrå streker.
Den svómmer kry med ett bein og leker.
Den har nok lyst til å dykke ned.
Men ikke bry deg om hyl og ve!
Den må jo lyde din hånd for det!

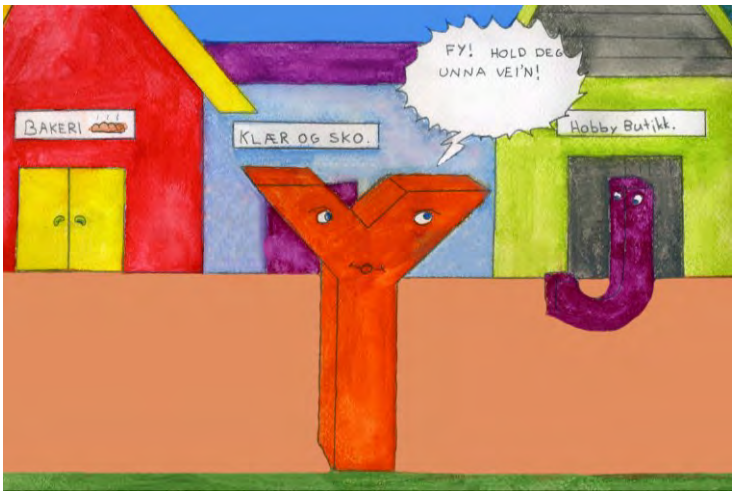

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Bokstaven Æ og æ-vers

Æ: skrå, loddrett og vannrett ganger tre.
Vær nå svær og lær æ-en! Skal vi se:
Hæren strengte klær for å beskjære trær.
De frós nok fælt på de svære, kjære tær.

Liten æ er en liten a og e,
eller bare rund form pluss bue, se: æ!
æ i stær og vær, i ærfugl som er svær.
Vær særlig nóye med æ i morbærtrær!

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Bokstaven Ø og ó-vers

Kua sier mó. Forstå:
Ø er rund med strek på skrå.
Øret ditt kan hóre ó.
Kjór i kó! Lóp lópsk! Si: "Bó!"

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Bokstaven Å og å-vers

Å er en A med en sirkel over,
med to skrå linjer, en vannrett sover.
Og liten å med rund form og strek.
Nå må du gå! Ikke bråk og lek!
Med sår og tårer, så blir du blek!

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Bokstaven liten b-vers

Loddrett strek til venstre og
rund form som er etterpå,
blir en liten b, og den
bærer bra, min venn.
Leser du mot hóyre, husk,
b-en bærer bein og brusk,
bjórkeblader, blåbærfró,
bollebakst og bród.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Bokstaven liten d-vers

Rund form til venstre for en loddrett linje,
det blir en d som drar drabelig godt.
Les imot hóyre, og d-en vil dra med
dokker og drager og dampskip. Så rátt!
Du må ikke tro den er b-en!
Sirkel fórst, det har bare d-en!
Den drar en dunge med duker og dyr. Så
d-en er dugelig, dyktig og flott!

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lokkeskrift.

Stemt–ustemt-par v og f-vers

Får vi vår?
Far er var.
Ville du ha fille?
Farg en varg!
Vri deg fri!
Vinner finner spillet?

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Stemt–ustemt–par d og t–vers

Dill må til.
Ta meg, da!
Tykke gjess kan dykke.
Dusj en tusj!
Det er te.
De er ti, slik lykke!

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lokkeskrift.

Stemt–ustemt–par b og p-vers

Per, han ber.
Pål har bål.
Puster stakkars Buster?
Pass din bass!
Puss en buss!
Pil og bil, de ruster.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Stemt–ustemt-par g og k-vers

Gry er kry.
Kull har gull.
Gampen tapte kampen.
Gunn har kun
grus i krus.
Kul og gul er svampen.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lokkeskrift.

Minimale par SK og K-vers

Hvis jeg får skyss,
så får du kyss
av meg på kinn
i måneskinn!
Om skoen kipper,
er jeg skipper.
Skynd deg, ta en kikk!
Hvis du er keivhendt,
blir du kei,
men ikke skeivhendt!
Skyll ei skei
som trenger skylling!
Spis litt kylling!
Bordskikk er vår skikk.

Får jeg en killing
for en skilling?
Ikke kyte!
La meg skyte
gamle kyr
som bonden skyr!
Og la meg få litt kitt!
Gi meg ei skinke-
skive nå!
Hold opp å kive!
Vi må gå
forbi ei kirke
og en kiosk og
kista full av skitt.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

M i slutten av ord-vers

Vi skulle hjem da det var flom.
Der stod en bom. Vi vendte om.
Men så kom Kim og vinket: "Kom!"
Han fant en pram, og den var tom.

Der var det rom for alle fem.
Min gutt er lam. Kim fant ei rem.
Han festet Tom til bakre lem.
Den snille Kim fikk mang en klem.

To årer kom; Kim gav oss dem.
Så var vi fem på veien hjem.
Han far satt krum og rodde fram.
Det var slik ström, det var en skam.

Han ble så óm, men han var ram!
Han fikk da trim, min kjære Sam!
Tom satt helt stum og så på ham.
Men så sa Tom: "Min rem er stram!"

Jeg lósnet ham. En bólge kom,
og ut falt Tom! Far vendte om.
Jeg hylte: "Tom!" og la på svóm.
Jeg våknet klam: Det var en dróm!

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Småord-vers

Der er de som kom.
Det var et rom hos meg for hver.
Men han kan vel bry seg
om at den vil til deg.
Når og hvis hun kommer,
skal nok også jeg bli her.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

J-lyd med HJ-vers

Hjorten fikk hjertestans
og hjernerystelse. Den
ble kjórt i hjel av hjulet.
"Hjelp, det ble hjórnespark!
Den skulle ha brukt hjelm!"
sa sjåfören på hjemveien.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

J-lyd med GJ-vers

Den gjerrige gjeteren gjespet,
hunden gjódde og gjóken gol.
Da gjestene kastet litt gjórme,
gjemte gjeteren seg bak gjerdet.
Han gjorde seg til gjógler og slang
gjódsel så det gjallet.
De gjennomskuet at han gjerne
ville gjóre gjengjeld.
Den gjerrige gjeteren gjespet,
hunden gjódde og gjóken gol.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

J-lyd med G-vers

En gild og gyllen bukk fra Geilo
gikk til geita og ble gift.
Men geita gir ham gift og gips,
har gikt og geiper gyselig.

Miriel Karstad, 2.kl.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

J-lyd med LJ-vers

Jeg ljuger ikke når jeg forteller
at Nils fra Ljan sang så det ljomet
imens han kvesset ljåen
i lyset fra ljoren.

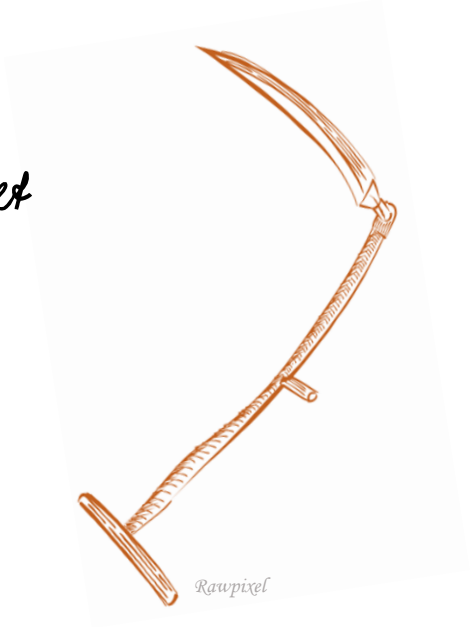

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

U-lyd med HU-vers

Hvilken hvitting er hvitest?
Hvordan hviler hver hval?
"Hvem-hva-hvor"-boka hvisket:
"Hvorfor det?" hvis man stjal.

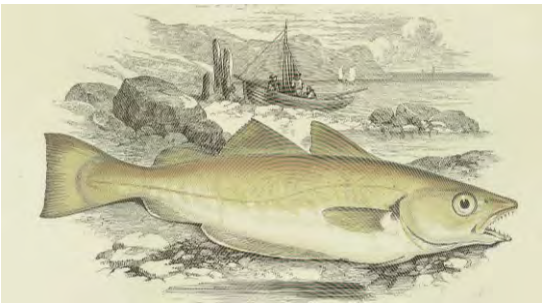

Jonathan Cach, Wikimedia Commons, CC0

Rawpixel.com, CC0

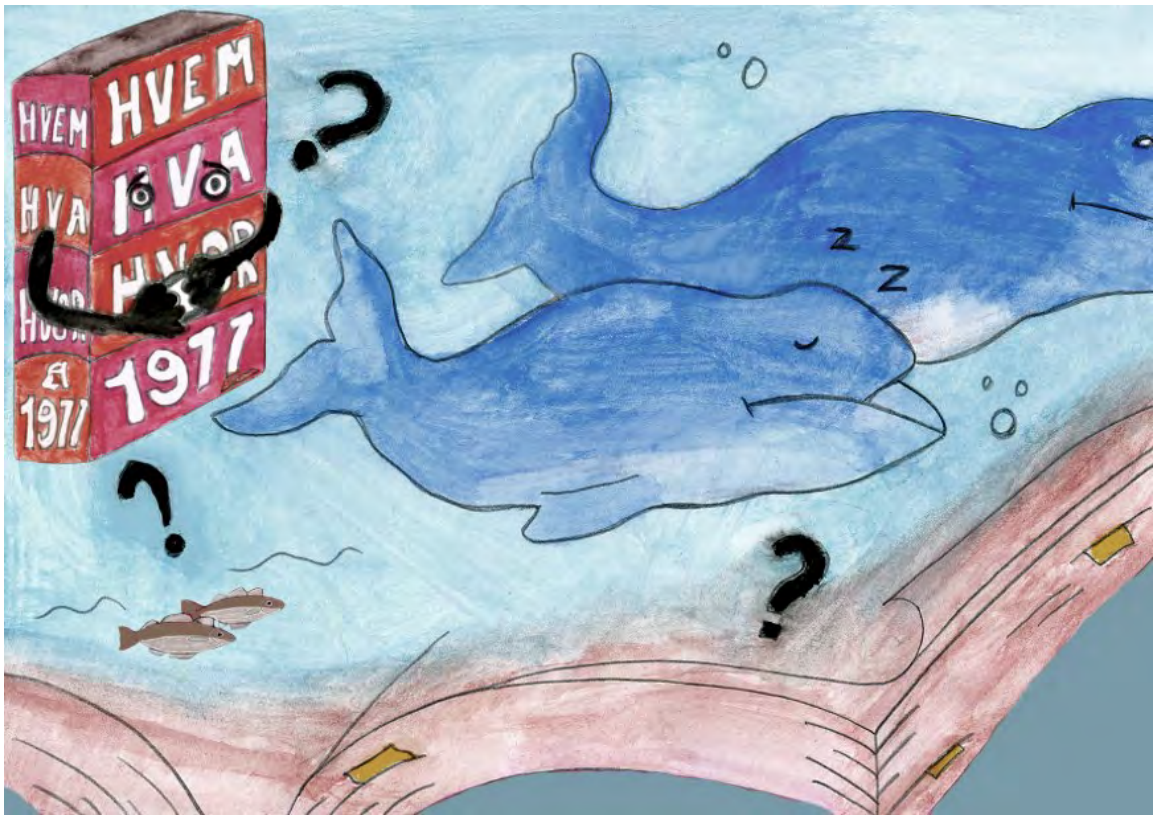

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Stum U-vers

Jeg gav sólvet selv til
Per halv tolv i kveld.
Lær den stumme U-en!
Syng nå visa selv!

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Stum T-vers

Nå har vi vært ved havet
og heist seilet utpå vannet.
Vi drog på dypet, satte garnet
og fikk fisk i spannet.
Jeg stod ved roret da vi
drog til fyret utpå skjæret.
Men lynet kom, vi hórte
braket ifra tordenværet.
Takk for brevet!
Jeg fikk strevet
med å skrive arket fullt.
Det er nemlig målet.
Unnskyld klusset!
Stell med Nusse!
Den må få stilt sin sult.

Vi så det stedet hvor det
store skredet gikk i fjellet
og taket på det huset
som ble styrtet ned i gjelet.
Vi lette rundt i skuret
etter smykket med alt gullet.
Men vi har mistet håpet.
Det er kanskje falt i hullet.
Men i skjulet
fant vi hjulet
med det dekket fra i fjor.
Der var også kjedet.
Styret er her.
Hils til far der!
Adjó, da, kjære mor!

Øyvind Martinsen © Fokus

Lydia Popkema © Fokus

Øyvind Martinsen © Fokus

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Stum D-vers

Det kom en blind
til bondens grind.
Fra fjellets tind
kom kraftig vind.
Da kom en hund.
Den var så rund.
Den ble ei stund
og tok en blund.

Og presten Glad
fikk fred i stad.
Han holdt et blad
og satt og bad.
Han hadde tid
og var så blid.
Hans frakk var vid
og ganske sid.

Vi lagde bord
av tørket jord
ved Tanafjord,
der oppi nord.
Fra Sydens land
kom så ei and.
Det blåste sand
ifra ei strand.

Da kom ei sild.
Den var så gild.
Far tente ild,
så ble den mild.
Vår katt forstod
at den var god.
Tenk, katta stod
og slikket blod!

Jeg frykter vold
og grep et skjold.
Så fikk jeg hold
i magens fold.
Her var det mang en
stakkars D
som var helt stum!
Det kan du se!

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Skum G-vers

Rannveig og Solveig og Oddveig,
de drog ut med en båt. Baugen ble våt.
Sannelig så de en haug med makrell
rett ved en farlig ubåt!

De drog til Kapp, og der satte de deig.
Deigen ble seig, fryktelig seig.
Herlige boller og deilige bród
bakte en flittig Rannveig.

Sannelig fikk de en nydelig tur!
Riktignok ble Solveig litt sur.
Oddveig var vennlig og kjærlig og sa:
"Ta deg en salig kveldslur!"

Rannveig og Solveig og Oddveig, de drog
hjem med en båt. Baugen ble våt.
Sannelig så de en haug med makrell
rett ved en farlig ubåt!

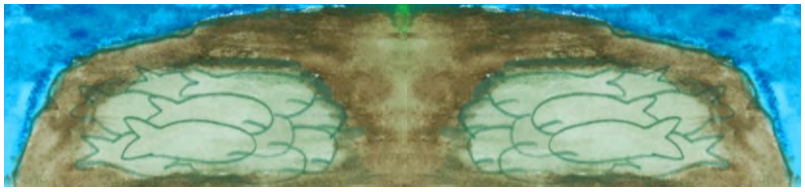

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Kort å-lyd med O-vers

Lotte hoppet
tau. Hun stoppet
foran blokken og gikk opp.
Det var sommer.
Hun åt plommer.
Morgan kom med sopp i kopp.
Lotte neide flott,
lóp til Mortens kott,
hentet dokka Mons og sovnet sótt og godt.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Kort å-lyd med Å-vers

Ta et bånd!
Knytt det rundt din hånd!
Plask litt brått når du skal vasse!
Gå på hålka! Tråkk sånn passe
på no' grått og blått
uten å bli slått!

Slåss du rått?
Har du våknet brått?
Har du ånde lik en ape?
Har du kampånd? Kan du tape?
Har du grått så smått,
eller har du gått?

Har du sådd?
Måtte kyr bli flådd?
Har du stått på, har du trådd på
glasskår, eller fikk du flått på
beinet? Var det rått
da det var så vått?

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Kort a-lyd-vers

Jerven ertet kjerringa. Den nærmet seg bak skjermen.
Den var sperret inne, og den snerret svert.
Lerka slo med stjerten for hvert skritt. Og fluesvermen
slafset kubæsj utpå Berg, der Gerd har vært.
Merra vrinsket sterkt, kalte på sin vert.
Men dens herre hadde permisjon.
Borti kjerret ble dessverre ródstjertene færre.
Dette var kort a-lyd-vers i vår versjon.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Kort o-lyd med U-vers

"O-lyd med sprett skal du skrive med U
fór ŋ-lyd og K – ofte òg foran M.
Husk så at struffet og skuff er med U!"
sa Munk til sin klasse og blunket til dem.
"Plukk opp boka! Skumles tre nummer!
Lukk igjen! Fortell meg om hummer!
Husk O i lokomotiv, kokt og kokos,
okse og onkel! Bukk pent, og gå hjem!"

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Kort o-lyd med O-vers

Den vakre lommen
var sår i gommen.
Den hadde jommen
lópt rett i bommen.
Den ville forte seg inn en port.
En liten bommert, så var det gjort,
en liten bommert, så var det gjort!

Den brukte tannkost,
den spiste brunost,
og loffen gomlet
den. Men den somlet.
Den spiste kokos som smakte vondt.
Den var litt morsk, for det gjorde ondt.
Den var litt morsk, for det gjorde ondt.

Den skulle koste,
men måtte hoste.
Den spilte tromme
og ryddet rommet.
Den så en hjort som var sort av lort.
Den vekket onkel og loffet bort.
Den vekket onkel og loffet bort.

Så kom en bonde.
Hans knær var vonde.
Lokomotivet
gikk bortved sivet.
Den korte o-lyd med O vi skrev,
fikk lommen lært seg med flittig strev,
fikk lommen lært seg med flittig strev.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lokkeskrift.

Lang a-lyd med Æ-vers

Vår kjære skjære
kom nær litt fjære.
Det var besværlig,
men den var ærlig.
Den lot oss spjære
opp mange fjær
og skjære fjære
fra knær og tær.
Så fikk den næring
fra svære bær.

Den spiste blære-
stang og litt pære.
Men særlig fjære
må en la være
å komme nær,
har en livet kjært.
Vi sa det kjærlig,
så den fikk lært
at dette kunne
blitt helt prekært!

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Lang e-lyd med E-vers

Vesle sterne
Perlestjerne
plumpet med ei kvern.
Erla i det fjerne
fjernet jern fra stjernet.
Kjernesunne
hjerner driver
gjerne ferskvannsvern.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lókkeskrift.

Lang a-lyd med E eller Æ- vers

Her er en har.
Der er fordenvar.
Ull ifra hver var
blir fine klær.
Her er en har.
Der er fordenvar.
Ull ifra hver var
blir fine klær.

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema

Se etter forskriften, og skriv språklydsangen i lokkeskrift.

Lang å-lyd med O-vers

Jeg kan love at en dovenpeis fra toget
gikk på grovt, ulovlig rov hos Toves
svoger mens han sov.
Roger styrtet ut av koven, kastet
svovel over hodet hans og
overmannet tyven. Takk og lov!

Sangillustrasjonene er av skoleelev Lydia Madeleine Popkema